

ØSTFOLD HISTORIELAG

meldingsblad

Nr. 2 – 2006 – Årgang 30 – Opplag 4400
Redaksjonen avsluttet 27. april 2006

Formannens spalte.....	2
Vårvandring.....	3
Høstvandring.....	4
Sven G. Eliassen...	6
Østfold Historielags 80 års jubileum.....	7
Bokprisen for 2005.....	9
Årsberetning 2005.....	10
Østfold Historielags ordi- nære årsmøte.....	18
Møtekalender 2006.....	34

Neste nummer av
Meldingsbladet kommer
ca. 1. september.
Innleveringsfrist
for stoff er
1. august.

Randi Kristin Krogh takker Per-Øivind Sandberg for et lærerikt og interessant foredrag 25. mars.

Formannens spalte

Østfold Historielag runder i år 80 år og dette markerte vi i forbindelse med fylkesårsmøtet i Moss 18.mars. Selve dagen er den 25. april og da skal vi ha fellesmøte for alle tillitsvalgte.

Østfold Historielag i dag er et livskraftig og oppegående lag, og jeg vil takke alle tillitsvalgte som gjennom disse 80 årene har bidratt til at dette har vært mulig.

Søndag den 21.mai er det klart for Vårvandring i Rakkestad – jeg håper vi møtes der.

Jeg vil også allerede nå henlede oppmerksomheten til Høstvandringen søndag 27. august – da skal vi «vandre» rundt om på Hankø.

Jeg vil henlede oppmerksomheten på det som står om **Meldingsbladets framtid**.

Vi er kommet i den situasjonen at portoutgiftene for å sende ut meldingsbladet til medlemmene har økt med 50 % fra desember 05 til februar 06. Styret syntes ikke at vi har anledning til å bruke så mye penger på dette. Da må kontingenten økes betraktelig og det er vel ingen innstilt på nå. Vi drøftet dette med årsmøtedelegatene som var enig med styret og en hurtigarbeidene komité skal prøve å finne en løsning som vi alle kan være tjent med. Men et er sikkert – meldingsblad blir det – på en eller annen måte.

For dere som ønsker det, kan vi tilby nyhetsbrev via E-post. Les mer om dette et annet sted i bladet.

Jeg ønsker alle en fin vår og god sommer.

Marit Egeberg Krog

Nye hjemmesider

Besøk våre nye hjemmesider: www.ostfoldhistorielag.no
Sidene er ikke helt ferdige ennå, men i løpet av høsten skal det meste være på plass.

E-post: post@ostfoldhistorielag.no

E-post til formann: marit@ostfoldhistorielag.no

E-post til kontorsekretær: lillian@ostfoldhistorielag.no

E-post til meldingsbladet: kjldkarls@online.no

Vårvandring til Sandbekk Mølle og Haugsetra søndag 21. mai

Sandbekk Mølle – her har det vært mølledrift fra ca. 1650. Dagens mølle er bygget i 1904 og det var mølledrift der til i 1932. Mølla er nå restaurert. Driftsformen har alltid vært overfallshjul.

Haugsetra ligger ca. 6 km. inn i fjella og ble bygget ca. 1880. Den er en av de eldste setrene i Degernesfjella – er nyrestaurert.

Vi besøker husmannsplassen Lassebråten og i nærheten er også en gammel fangstplass.

Vi møtes ved Sandbekk Mølle kl. 11.30

Fra Halden – kjør RV 22 mot Rakkestad. Ta til høyre ved skiltet hvor det står Elnes og kjør til Sandbekk Mølle. Fra Rakkestad – kjør RV 22 ca. 12 km – ta til venstre ved skiltet til Sandbekk.

Det blir buss fra Sandbekk Mølle til Haugsetra – den betaler vi hver for oss. Ta med mat og drikke. Et sitteunderlag er det sikkert lurt å ta med. Husk godt på bena.

Det blir kiosksalg – bl. vafler.

Vi ønsker alle vel møtt til en interessant «vandring».

Få nyheter via E-post

På grunn av den noe usikre situasjonen med meldingsbladet, kan vi etterhvert tilby nyhetsbrev via E-post. Send din E-postadresse til: marit@ostfoldhistorielag.no med kopi til post@ostfoldhistorielag.no

Oppgi navn og i hvilket historielag du er medlem.

Høstvandring søndag 27. august til Hankø

Vi møtes på parkeringsplassen – der fergen går over til Hankø kl. 12.00.

Alle må selv betale parkeringsavgift pr time.

Hver betaler selv for fergen – 18/20 kr hver vei.

Det blir guidet tur med Karin Eriksen rundt om på Hankø.

Vi tar med mat og drikke og ca. halvvei stopper vi og «nyter medbrakt».

Et sitteunderlag er det sikkert lurt å legge i sekken. Ta godt på bena.

Vi ønsker alle velkommen til årets høstvandring.

Meldingsbladets framtid

Vi er kommet i den situasjonen at det nå er så dyrt å sende meldingsbladet pr. post, at vi må vurdere hvordan vi kan få distribuert bladet ut til medlemme i framtiden. Fra desember 05 til februar 06 økte portoutgiftene med 50 % fra ca. kr. 12.000,- til ca. kr 18.000,-. I samråd med årsmøtet, har styret derfor oppnevnt en hurtigarbeidene komité som skal se på dette.

Komiteen består av: Erik Kultorp, Rakkestad og styret, Karen Helene Brødholt, Hobøl og styret, Tor Sørbrøden, Berg, Rokke og Asak, Jorun Garseg, Eidsberg, Jens Bakke, Idd og Enningdal, meldingsbladets redaktør Kjell Karlsen og formann Marit Egeberg Krog.

Komiteen skal ha sitt første møte 25. april og ha sin innstilling klar før ferien.

Vårens slektsgranskertreff

på Ørje ble et vellykket arrangement. Riktig mange var møtt opp. Fra Sverige, og fra Elverum og også noen fra de søndre bygder i Østfold, som de lengst veifarende.

Per-Øvind Sandberg, som til daglig er å finne på statsarkivet på Hamar, holdt et interessant foredrag om forskjellene i de svenske og norske primærkildene. Her fikk mange en aha opplevelse. Selv om vi på mange måter er like her i grensetraktene, kan forskjellene i arkivene være så ulike at vi kanskje leter på feil sted fordi vi ikke vet hva det tilsvarende navn er på svensk. Her er også den nye boka med tittelen «Naboliv» til stor nytte. Boka kom ut i fjor i samarbeid med Statsarkivet på Hamar og Värmlandsarkiv i Karlstad.

Sandberg hadde med seg noen eksemplarer, og de gikk unna som varmt hvetebrød.

Värmlands Släktsforskarforening med Lars Gunnar Sander i spissen, hadde med seg databasene med «Sveriges befolkning 1890, 1970 og 1980», samt «Döde i Sverige 1947-2003».

God tid til en kaffekopp med rundstykker til, og mange nye kontakter ble knyttet.

Dette møtet ga oss inspirasjon til å fortsette med slektsgranskertreff. Det har en periode nå vært litt vanskelig å samle folk, men vi går på med friskt mot.

Fra VHS (video) til DVD

Askim Historielag har til utlån (mot en liten avgift) en avspiller hvor man kan spille av fra video til DVD – via et TV.

Alternativet er at lagene kan sende videoen til Askim og man kan spille denne av.

DVD'en som kopieres kan lagres i eierens datamaskin og kan kopieres på nytt.

Ca. pris uten frakt kr. 100,- inkl. cover og plate.

Send en E-post til: halstved@online.no
eller ring Gunnar Halstvedt 909 76 207

Sven G. Eliassen utnevnt til æresmedlem i Østfold Historielag

Ved Østfold Historielags 80 års jubileum som ble markert 18. mars i forbindelse med lagets årsmøte på Alby på Jeløy, ble museumsdirektør Sven G. Eliassen utnevnt til æresmedlem i Østfold Historielag.

Sven G. Eliassen er en av de personer som har gjort mest for historielagene her i Østfold, han har vært en stor pådriver, – oppmuntret og vært til inspirasjon for både fylkeslaget og lokallagene, – og han har vært med på å starte mange av lokallagene.

Han er en person som historielagene her i Østfold setter stor pris på og gjerne benytter som foredragsholder. Det er jo ikke det emne han ikke kan foredra om. Han yter alltid hjelp til historielagene. Han er et positivt JA menneske.

Det var til spontan stående applaus Sven G. Eliassen kunne motta diplommet som et synlig bevisst på æresmedlemskapet og vår takknemlighet.

For hva Sven G. Eliassen har utført av arbeid til gagn for fylket og historien vår, – er det umulig å forstå verdien av for oss tilskuere.

Han har ved sin legning, sin forskning, sitt lederskap, sitt forfatterskap, sitt engasjement, sin store kunnskap og ikke minst sitt fine vesen, utført et meget spesielt og betydningsfullt historisk arbeid i vårt fylke.

Sven G. Eliassen utnevnt til æresmedlem i Østfold Historielag.

Østfold Historielags 80 års jubileum på Alby Gård 18. mars 2006

Østfold Historielag runder i år 80 år, og dette ønsket styret å markere ved en enkel tilstelning i forbindelse med fylkesårsmøtet i Moss lørdag 18. mars.

Etter årsmøtet på Moss By – og Industrimuseum var alle årsmøtedelegatene samt innbudte gjester invitert til Alby Gård på Jeløy til en enkel lunch.

Ettermiddagen startet med en omvisning ved museumsdirektør Tor Andreas Gitlesen ved Galleri F15 av Thor Heyerdahls tegninger som ble godt mottatt av gjestene. Ekstra hyggelig var det jo at «tegneren» Thor Heyerdahl har sine aner fra Østfold.

Etter omvisningen var vi 86 personer som var samlet i galleriets store kafeteria til deilige snitter, Alby-kringle, kaffe og mineralvann. Vår formann Marit Egeberg Krog ønsket velkommen til 80 årsjubileet – samtidig som hun ga et kort resymé av lagets virksomhet fra starten i 1926 og frem til 2006. Vi fikk også et lite innblikk i den tenkte fremtidige virksomhet for Østfold Historielag.

Forsamlingen satte stor pris på å motta hvert sitt eksemplar av Østfold Historielags meget interessante jubileumbok som ble utgitt ved 75 årsjubileet.

Det var flere som ønsket å hedre laget med både gaver og taler i anledning dagen: Østfold Fylkeskommune ved varaordfører Svein Christoffersen overrakte Østfoldhistorien i 4 bind til laget sammen med gode ord.

Vakre blomster fra historielagene i Oslo ved Tom Vadholm med sine Østfoldrøtter, fremhevet Østfold Historielag som modell for historielagene i Oslo.

Formann Svein Norheim fra Fortidsminneforeningen i Østfold takket for et godt samarbeide og overrakte en interessant bok og Jernbanens historie.

Nestformann Thor Haugsten takket for godt kontornaboskap i Gamlebyen og overrakte blomster.

Østfold Historielag ville også gjøre ære på medlemmer av laget:

Museumsdirektør Sven G. Eliassen ble utnevnt til æresmedlem av laget (Dette kan du lese mer om et annet sted i bladet).

To av de tre av våre æresmedlemmer, Nils Hetmann og Henry Rogstad var til stede og mottok blomster. Henry N. Nilsen kunne dessverre ikke møte.

Tidligere formenn av laget, Bjørn Enger, Gerd Fagerhøi, Ketil Johansen og Svein Skahjem var til stede og ble overrakt blomster og takk.

Moss Ættehistorielag som i 2006 feirer sitt 40 års jubileum ble hyllet med en gavesjekk og blomster fra Østfold Historielag. Samtidig takket formannen Marit Egeberg Krog, Moss Ættehistorielag ved leder Tor Vinje for en god avvikling av årsmøtet og arrangementet på Alby.

Det var også tid for å takke vår sekretær Barbro Kvaal, som etter 4 år i styret i Østfold Historielag hadde frasagt seg gjenvalg. Vår formann ga henne gode ord og et vakkert bilde fra Fredriksten Festning som en vel fortjent avskjedsgave.

Bokprisene for 2005 ble delt ut til Svein Syversen for boken «Fjella i Indre Østfold». Karl Ottar Fjeld, Lars Ove Klavestad og Svein Åstrøm mottak sin pris for bokverket «Gårder og slekter i Borge og Torsnes» (dette kan du lese mer om et annet sted i bladet).

Alle som var til stede hadde mottatt et lodd hvor gevinstene var 1 Runar-serie, 1 Wiwar-serie, 1 abonnement på Runar og 1 abonnement på Wiwar for 2006. Samtidig var det anledning til å få med seg enkelte blader fra vårt lager.

Jubileumsfesten ble avsluttet ved at formannen Marit Egeberg Krog takket alle for en hyggelig dag og ønsket forsamlingen vel hjem.

Styret

Kurs

Etter ønsker fra noen av lagene, planlegger vi diverse kurs. Vi ønsker å få tilbakemelding om dette er noe vi bør gå videre med
Forslag til kurs:

1. Arkiveringsmåter for historielagene mht. dokumenter.
Hva arkiverer vi?
Hvordan arkiverer vi – Innspill fra lagene
Gjennomgang av ABM s retningslinjer og kommunenes arkivnøkkel
2. Bildearkivering
Innspill fra Østfold Fylkes Billedarkiv (Kari Grinland)
Erfaring og demonstrasjon av Fotostasjon
3. Arkivering og distribusjon av lydopptak
Systemer, rutiner og erfaringer – fra tape til CD
4. Fra VHS (video) til DVD
Send en E-post til: halstved@online.no

eller til marit@ostfoldhistorielag.no
Er det andre forslag til kurs – gi tilbakemelding.

Onsøy Historielag melder seg ut av Østfold Historielag

Fylkesstyret har mottatt brev fra Onsøy Historielag av 3. april 2006 hvor laget meddeler at de har besluttet å melde laget ut av Østfold Historielag fra denne dato.

Bakgrunnen for beslutningen er de vedtak som ble fattet på Østfold Historielags årsmøte i Moss 18. mars 2006. Det henvises til årsmøteprotokollen som er inntatt i dette Meldingsblad, sak 8 og 9. Sak 8 gjelder størrelsen på kontingenten som ble foreslått til kr. 20,- og enstemmig vedtatt. Sak 9 gjelder beregningen av kontingenten for familiemedlemmer som ble vedtatt mot de 4 stemmene fra Onsøy, og det er årsaken til at de melder seg ut.

Styret behandlet brevet fra Onsøy Historielag i sitt møte 4. april 2006 og tok beslutningen til etterretning. I sitt svarbrev beklager styret at Onsøy Historielag har gått til et slikt skritt. Samtidig understreker styret at Onsøy Historielag er velkommen tilbake som medlem dersom de senere ønsker det.

Bokprisen for 2005

Bokpriskomiteen har i år bestått av: Johnny Bergersen, Karen Helene Brødholt, Ragnar Dahl, Gerd Fagerhøy og som sekretær Lillian Therese Dybedahl.

Det var svært mange gode og interessante bøker som ble lest og gjennomgått før komiteen tok sitt endelige valg.

Kategori A – tildelt Svein Syversen for hans bok «Fjella i Indre Østfold».

Kategori B – tildelt Karl Ottar Fjeld, Lars Ove Klavestad og Svein Åstrøm for bokverket «Gårder og slekter i Borge og Torsnes».

Ragnar Dahl fortalte om komiteens begrunnelse for valgene, og Gerd Fagerhøy delte ut diplomene. Marit Egeberg Krog overrakte de to gavesjekkene – hver på kr 2.500,-.

I sin takketale fremhevet Svein Syversen betydningen av å skrive boken og spesielt for å huske flyslippet inne på skauen i 1945. Han valgte derfor å donere prispengene til historielagene i Marker, Eidsberg og Rakkestad slik at eksakt plass for flyslippet kunne finnes, og at det kunne bli satt opp en plakett der til minne om hendelsen i 1945.

Vinnerne av prisen i kategori B takket for bokprisen og diplomene, og de mente nok at de fortsatt satt inne med stoff til mange flere utgivelser av bøker.

Det var gledelig å høre at det er stor entusiasme for den lokale historien hos prisvinnerne.

Årsberetning 2005

Styret

Formann Marit Egeberg Krog, nestformann Aslaug Barfelt, sekretær Barbro Kvaal, kasserer Harald Thoresen, styremedlemmer Karen Helene Brødholt, Jarle Heed og Erik Kultorp. Varamenn: Johnny Bergersen, Gerd Fagerhøi og Ragnar Dahl.

Revisorer:

Roar Wilhelmsen og Reidar Gundelsby.

Valgkomité:

Lars Egeberg, Ola Jonassen, Lisbeth Buskoven og varamann Rolf Rummelhoff.

Virksomheten

Det er avholdt 7 styremøter og 44 saker er behandlet. Styret og komiteene hadde et felles møte 5. april 2005.

Medlemstallet er 5195. (i 2004: 5075)

Meldingsbladet er kommet ut med 4 nummer. Medlemmene av styret er kontaktpersoner for lokallagene og komiteene.

Økonomien er tilfredsstillende.

Årsmøte

Årsmøtet ble holdt i Herredshuset i Våler 8.mars 2005 med Våler og Svinndal Historielag som teknisk arrangør.

Einar Pedersen ønsket delegater og gjester velkommen. Han orienterte om både kommunen og historielaget. Årsmøtet ble åpnet av formann Marit Egeberg Krog. Hun ble valgt til møteleder og Harald Thoresen til referent. Det var 70 stemmeberettigede til stede.

Årsmøtet ble greit avviklet med årsberetning for 2004, regnskap for 2004, årsplan for 2005, budsjett for 2005 samt valg til styret og komiteene.

Bokprisene for 2004 gikk til Frank Kiel Jacobsen for boka «Veien mot 1905 – Fra Eda Skanse til Fredriksten» og til Inger Johanne Bredeg Karlsrud, Trond Henning Finsrud Kasbo og Synnøve Reidun Jensen for boka «Slekten på Jørgentvedt».

Tillitsmannsmøte

Tillitsmannsmøte ble holdt 26.10.2005 i Idd og Enningdal.

Clas Tore Jacobsen ønsket velkommen og orienterte om historielaget. Erik Rønning Johansen viste noen av kartbildene som er digitalisert. Det ble diskutert/fortalt om lagenes innsats og holdninger til kongeveien, pilegrimsveien og andre leder. Det ble orientert om saker i fylkeslaget og delegatene kom med en del spørsmål og innspill.

Jens Bakke orienterte om husene som historielaget eier.

Representasjon

Marit Egeberg Krog

Styret for Borgarsyssel Museum.

Varamann til styret i Landslaget for lokalhistorie (LLH).

Medlem av organisasjonsutvalg i LLH.

Komité for utdeling av Wilsemedaljen.

Tilstede ved utdeling av Wilsemedaljen.

Tilstede ved Sarpsborg Historielags 10 års jubileum.

Tilstede på årsmøte i Rømskog Historielag.

Seminar i Idd og Halden – Fortidsminneforeningens seminar om kirkegårdens kulturhistorie.

Kulturminnedagen på Borgarsyssel Museum.

Aslaug Barfelt

Tilstede ved fotoutstilling i Sarpsborg.

Seminar i Idd og Halden – Fortidsminneforeningens seminar om kirkegårdens kulturhistorie.

Harald Thoresen

Varamann til styret for Borgarsyssel Museum.

Tilstede på landsmøte i Landslaget for lokalhistorie.

Kulturminnedagen på Borgarsyssel Museum.

Tilstede ved utdelingen av Wilsemedaljen.

Gerd Fagerhøi

Seminar i Idd og Halden – Fortidsminneforeningens seminar om kirkegårdens kulturhistorie.

Karen Helene Brødholt

Seminar i Idd og Halden – Fortidsminneforeningens seminar om kirkegårdens kulturhistorie.

Seminar hos Riksantikvaren i Oslo – Historiske hager.

M te: Frivillighetsh ring – trenger vi ny frivillighetspolitikk og nye virkemidler?

Lillian Therese Dybedahl

Seminar i Idd og Halden – Fortidsminneforeningens seminar og kirkegårdens kulturhistorie.

Seminar hos Riksantikvaren i Oslo – Historiske hager.

Kulturminnedagen på Borgarsyssel Museum.

Kulturminnedagen

Borgarsyssel Museum søndag 11. september 2005.

Borgarsyssel Museum, Sarpsborg kommune, Sarpsborg, Skjeberg, Tune og Varteig Historielag, Østfold Historielag samt Fortidsminneforeningen i Østfold hadde et meget vellykket samarbeid i forbindelse med Kulturminnedagen, som ble avviklet på museet. Temaet: «Fra slegge til mus» – med undertittel: «Fra øks til prosessor» – en utvikling gjennom 100 år, ble en god og gjennomarbeidet utstilling i Olavsgalleriet. Her var alt fra flintøks, alle utgaver av motorsager og en meget flott billedkavalkade som viste skogbrukstradisjoner ved hogst i gamle dager og frem til den siste nye utgave av en skogsprosessor.

Denne hadde selvsagt dimensjoner av en slik art, at den måtte plasseres ute på tunet sammen med gamle og nye skogsredskaper. Ellers kunne man se en modell av tømmertunnelen ved Eidet og en virkelig lensebåt fra Furuholmen. – En modell av en vanddrevet oppgangssag var også med.

Borregaard og Stangeskovene viste sine sluttprodukter ved hjelp av flotte fotoserier.

Det ble servert prøver på god gammeldags skogsarbeiderkost – kaffe, stekt flesk, sild og poteter. Det var mange som benyttet anledningen til å smake på mat som ikke brukes så ofte lenger. Ikke minst smakte kaffen direkte fra svartkjelen på bålet spesielt godt.

RUNAR

Vårt slektshistoriske tidsskrift har i 2005 kommet ut med 2 nummer – begge på 32 sider.

Redaksjonskomiteen i Runar har gjennom hele kalenderåret 2005 bestått av følgende personer: Anne Sætre Jensen, Bjørn Grønnerød, Solveig Falkenberg Krog, Kjell Karlsen og Marius Hellerud. Foruten disse møter også komiteens kontaktperson i Østfold Historielag, Marit Egeberg Krog, på redaksjonsmøtene. Etter valget våren 2005 ble Kjell Karlsen avløst av Marius Hellerud som redaktør, og disse har følgelig hatt hovedansvaret for hvert sitt nummer av tidsskriftet i året som har gått. Redaksjonskomiteen har hatt tre ordinære arbeidsmøter; ett på våren og to på høsten. Møtene har alle ganger blitt holdt på Veikroa ved Momarken i Eidsberg. I tillegg har komitémedlemmene møttes ved tillits-man-ns-møtet i Gamlebyen i Fredrikstad den 5. april 2005, hvor komiteen også formelt konstituerte seg.

Grunnet sykdom har Solveig Falkenberg Krog representert Runar-komiteen og redaktøren ved så vel tillits-man-ns-møtet i Enningdalen 26. oktober 2005, som ved den årlige julemiddagen hos Østfold Historielags formann. Ved førstnevnte tilfelle ble det kort orientert om redaksjonens arbeid, og også i andre sammenhenger har flere av komitémedlemmene i året som er gått søkt å spre kunnskap om tidsskriftet generelt, og ikke minst inspirere nye personer til å bidra med stoff.

Nettopp når det gjelder stofftilgangen er det spesielt gledelig å merke seg at det i begge nummer av Runar i 2005 har vært artikler av bidragsytere som på eget initiativ har kontaktet redaksjonskomiteen eller historielaget sentralt og spurt om å få være med. Da hefte nummer 2/2005 gikk i trykken lå det dessuten igjen flere arti-

kler som først kommer på trykk i nummer 1/2006. At dette er en situasjon som blir regelen, snarere enn unntaket, er en målsetning redaksjonen konkret må følge opp og jobbe videre med i året som kommer.

Innholdsmessig har Runar vært innom følgende kommuner i 2005: Aremark, Askim, Eidsberg, Halden, Marker, Rygge, Trøgstad og Våler. I tillegg kommer Oslo, Sverige og U.S.A. Dette er en spredning vi må kunne si oss fornøyde med. I tillegg har vi kunnet presentere en metodeartikkel om slektsforskning i Sverige og aktuelle nyheter innen slektsforskningen generelt; blant annet vedrørende innskanningen av kirkebøker på internett. Litt morsomt var det å konstatere at sistnevnte tema ble behandlet i Runar allerede i nummer 1/2005, mens verken Norsk Slekthistorisk Forenings medlemsblad *Genealogen* eller *DIS-Norges Slekt og Data* kom med artikler om det samme før et godt stykke ut på høsten.

Det har kommet flere positive tilbakemeldinger på artiklene og bladets innhold fra tidsskriftets lesere i året som har gått. Noen påpeker imidlertid også at bladets layout, og da ikke minst forsiden er for «kjedelig». Det gjør at tidsskriftet lett kan virke mindre interessant enn det faktisk er. Dette er et synspunkt vi i redaksjonen ønsker å ta med oss og jobbe videre med i 2006.

WIWAR

Wiwar – vårt lokalhistoriske tidsskrift har i 2005 kommet ut med 2 nummer – begge på 48 sider. Redaksjonskomiteen har bestått av:

Leder Finn Aarum, Tor Idland, Jens Bakke, Henry Rogstad og Gudbrand Mellbye. Det har vært avholdt 2 redaksjonsmøter, ett i mai og ett i november 2005. Tilgangen på artikler har vært tilfredsstillende. 100-årsjubileet for unionsoppløsningen i 1905 ble markert med 5 artikler fordelt på begge numre i 2005.

Wiwars lille serie om «minner fra barndommen» har i 2005 ikke mottatt noen bidrag og dette er synd. Disse artiklene har ofte et innhold som er svært underholdende og som gir et lite innblikk i «livet på grasrota». Vi oppfordrer historielagenes medlemmer til å motivere personer som har noe å fortelle fra sin barndom og få skrevet dette ned. Mange av de lokale historielagene i Østfold utgir egne årbøker. Noen av artiklene i disse årbøkene har et innhold som også kan være av interesse for Wiwars lesere. Det ville være ønskelig å komme i kontakt med utgiverne av årbøkene for å få en dialog om dette.

Ættehistoriekomiteen

Leder Randi Kristin Krogh, Solveig F. Krog, Tove Karlsen, Berit Garsrud og Kjell Karlsen.

Østfold Historielags Ættehistoriekomité inviterte i april til slektsforskertrøff på Borgarsyssel Museum.

De fremmøtte fikk en meget god og interessant forelesning av Sven G. Eliassen.

Han fortalte hvor kildene finnes for de som er interessert i å skrive både gårds- historie og lokalhistorie.

Han anbefalte alle å starte med slektsforskning. Han kom med flere forslag til hvor vi kunne finne navn på kvinner, dette ble sjelden nevnt i de gamle «vanlige» kildene. Det er mye å finne i rettsprotokoll og tingbøker, og senere i bøkene til legpredikantene.

Innvandrede dansker har bidratt til mye historie i Østfold (Borregårdbedrifter).

Per Otto Olsen fortalte om kirkebøker og slektsforskning.

Til slutt fikk vi en omvisning på museets arkiv.

Lørdag den 17. september arrangerte Ættehistoriekomiteen tur til Norsk Utvandremuseum på Hamar og Bokloftet på Løten. 17 personer var med på turen. Det var omvisning og informasjon om museet av museumsdirektør Knut Djupedal. Og etter ønske, fikk deltagerne mer utførlig informasjon om museets arkiver.

Nestformann i Hedmark Slekthistorielag Hans Myhre holdt deretter foredrag om «Hvordan finne slekt i Amerika». Han kom med mange konkrete eksempler på oppsporing av USA- slektninger. Spesielt interessant var det å se hans bruk av museets samlinger.

Turen gikk videre til Løten Brænderi og Bokloftet. Her hadde deltagerne delte interesser. Noen gravde seg ned i gamle støvete bøker på Bokloftet, mens andre handlet lys og såpe i butikkene på stedet.

I oktober var Østfold Historielag invitert til å være med på slektsforskerdagen i Moss. Ættehistoriekomiteen var tilstede med en stor utstilling av slektsbøker, anetavler, fotografier mm. Det var mange interesserte som var innom standen, det var spørsmål og samtaler om de forskjellige slektene i Østfold. Det ble utvekslet erfaringer og nye opplysninger på begge sider av «bordet». Ættehistoriekomiteen har hatt 2 komitémøter.

Oppmerkings- og stedsnavnskomiteen

Leder Roy Heyerdahl, Gerd Fagerhøy, Øistein Grøvle, Erik Rønning Johansen og Ole Vister.

Vi har fortsatt med oppfølging av lagene, – også med foredrag i noen lag. Den 21. september holdt Erik Rønning Johansen foredrag om: Innsamling av stedsnavn og merking av kulturminner på kart i Kråkerøy Historielag. Den 15. november holdt han samme foredrag i Moss Ættehistorielag. Samme dag var resten av komiteen på et navnetydningskurs i Trøgstad. Kursleder var professor Tom Schmidt. Forut for kurset hadde komiteen komitémøte. Det er vårt inntrykk at flere av lagene nå nærmer seg slutten av innsamlingsarbeidet når det gjelder navn. Særlig gjelder dette på landbrukseieendommene. Flere kommuner har også gitt ut i bokform store omfattende trykksaker av høy kvalitet.

Vi vil oppfordre til å fortsette innsamling av navn på kanskje nye områder som ikke er like godt ivaretatt i alle kommuner, – som i tettsteder, langs vann, sjø og i vassdrag, og det er også mangelfullt i skogen enkelte steder.

I arbeidsplanen for 2006 har vi satt inn en temakveld og vi tar gjerne imot innspill om emner.

Vi vil gjenta fjorårets oppfordring til lokallagene om å se på «Turkartet for Østfold» og komme med innspill om dette.

Revideringen av den digitale kartbasen her skjer en gang pr. år – med en ansvarlig i hver kommune.

Kilderegistreringskomiteen

Komiteen som har hatt et meget produktivt arbeidsår, har bestått av leder Tor Vinje, Anne Marie Sandhaug, Randi Kristin Krogh, Lillian Therese Dybedahl og Marius Hellerud. Saker komiteen har arbeidet med har vært som følger:

Svenskeinnvadringer

er nå tilgjengelig i Digitalarkivet på internett.

Arbeidet med «Svenskedatabasen» på CD som en søkbar database, og et register som en papirutskrift er lagt på is. Dataalderen har løpt fra BD87, som i en alder av snart 30 år, ikke lenger kommuniserer så godt med dagens PC-er. De som trenger hjelp til søk, eventuelt ikke har internett og Digitalarkivet tilgjengelig, kan kontakte Østfold Historielag enten på telefon 69 32 07 60, eller på mailadresse: oesthi@msn.com for å få hjelp.

Kirkebøkene fra Østfold

blir nå lagt ut i Digitalarkivet på internett.

I et nært samarbeid med DIS-Østfold skal etter hvert alle kirkebøkene fra Østfold legges ut i Digitalarkivet på internett. Disse er registrert i dataprogrammene BD87 og/eller Augustus, og er søkbare og ligger gratis tilgjengelig for alle i Digitalarkivet.

De første kirkesogn er nå på plass i Digitalarkivet:

Døpte i Glemmen 1893-1898.

Døpte i Glemmen 1899-1903.

Viede i Idd sokn i Idd prestegjeld 1720-1770.

Viede i Enningdalen sokn i Idd 1720-89.

Trolovede i Enningdalen sokn i Idd, 1720-1789.

Gravlagte i Skjeberg 1859-1868.

Gravlagte i Skjeberg prestegjeld 1792-1814.

Uflyttede fra Moss prestegjeld 1815-1828.

Utflyttede fra Moss 1829-1844.

Innflyttede til Moss 1815-1828.

Dødfødte i Skjeberg 1859-1868.

Flere lister er sendt inn til Digitalarkivet, men ikke distribuert ennå.

Matrikel 1723

Smaalenene Amt bestod i 1723 av 24 kirkesogn. Av i alt 24 sogn er 22 i arbeid, og 8 sogn er transkribert og venter på korrektur. De 2 sognene hvor det ennå ikke er satt

i gang noe arbeid er Onsøe og Eidsberg. Her hører vi gjerne fra personer som har lyst til å delta i arbeidet!

Kulturminnekomiteen

Leder Erik Rønning Johansen, medlem Heine Iversen.

Styremøte 15.02.05.

Tema: Informasjon til meldingsbladet om ny «Kulturminnekomité».

Det kom i meldingsbladet nr.1 – 05.

05.04.05.

Tillitsmannsmøte i ØH i Gamlebyen Fredrikstad

Styremøte 22.06.05.

Tema: Utveksling av synspunkter innenfor kulturminnevern.

26.10.05.

ØH tillitsmannsmøte i Idd og Enningdalen Historielag.

Her ønsket undertegnede at historielagene «Starter egne kulturminnevern grupper for å fokusere mer på dette temaet». Dvs.: Arbeide for å øke interessen for å ta vare på kulturminner.

15.12.05.

Kulturminnekomiteen sender spørsmål og skriv til Miljøverndepartementet.

Kopi av dette har også gått til Norges Kulturvernforbund.

Styrets konklusjon

Styret ser tilbake på et aktivt år og vil takke lokallagene med tillitsvalgte og medlemmer for et godt og nært samarbeid – det samme til våre egne tillitsvalgte. Vi er glade vi har aktive, arbeidsvillige og interesserte samarbeidspartnere. Vi vil takke vår kontorsekretær for vel utført arbeid – og ikke minst vil vi takke fylkeskommunen for dens velvillighet. Det er godt å vite at vi har våre fylkeskommunale myndigheter med på laget.

Vi håper vi har vært til gagn for både fylket og lokalsamfunnene i de 80 årene som er gått siden fylkeslaget ble stiftet i 1926.

Arbeidsplan 2006

1. Meldingsbladet
2. Wiwar skal ut med 2 nummer.
3. Runar skal ut med 2 nummer.
4. Ættehistoriekomiteen:

a) Møte på Ørje lørdag 25. mars kl. 11.00.

Värmlands Släktsforskarforening er spesielt innbudt og tar med blant annet

data basene med «Sveriges befolkning 1890, 1970 og 1980», samt «Döde i Sverige 1947-2003».

Per-Øivind Sandberg, statsarkivar ved Statsarkivet i Hamar, holder foredraget «Kilde til personalhistorisk forskning for svensk-norske grenseboere».

- b) Slektsforskerdagen i oktober
- 5. Kilderegistreringskomiteen
 - a) Fortsette arbeidet med matrikkelen 1723.
 - b) I samarbeid med DIS Østfold arbeide med transkribering og legge ut på Digitalarkivet alle kirkebøkene i Østfold.
- 6. Oppmerkings- og stedsnavnskomiteen.
 - a) Videreføre assistanse med stedsnavninnnsamling for de lag som fortsatt ønsker og har behov for dette, – komiteen besøker gjerne lagene i den for bindelse.
 - b) Temakveld i september/oktober. Ønsker innspill fra lagene om emner.
- 7. Kulturminnekomiteen.
 - a) Fortsette arbeidet med å få alle lokallagene til å opprette egne kulturminnekomiteer i sine egne kommuner/nærrområder.
 - b) Komiteen kan komme ut til lagene å informere om dette arbeidet.
- 8. Vårvandring søndag 21. mai.
 - a) I samarbeid med Rakkestad Historielag – til Sandbekk Mølle og Haugsetra.
- 9. Høstvandring søndag 27. august – Vi «vandrer» på Hankø.
- 10. Kulturminnedagen 10.september. Tema: «Steder for ankomst og avreise».
- 11. Tillitsmannsmøte – oktober/november 2006 – uke 43.
- 12. Bokpris 2006.
- 13. Samarbeid med Fortidsminneforeningen.
- 14. Salg av publikasjoner.
- 15. Nye hjemmesider.
- 16. Lage liste over mulige foredragsholdere.
- 17. Årsmøte 2007.

Innleveringsfrist

Viser til 1.side der det står at neste meldingsblad kommer ca. 1.september og fristen for innlevering er 1. august. I henhold til det som står på side 4 om meldingsbladets framtid, kan denne fristen bli gjort om.

Ta kontakt via E-post:marit@ostfoldhistorielag.no eller tlf. til kontoret:
69 32 07 60 - hvis det er spørsmål.

Østfold Historielags ordinære årsmøte 2006 ble avholdt lørdag 18. mars 2006 kl. 10.00

Moss by – og industrimuseum med vertskap Moss Ættehistorielag

Sak 1 Navneopprop

Aslaug Barfelt leste opp og det var 69 stemmeberettigede delegater til stede. I tillegg var æresmedlem Nils Hetmann med talerett til stede.

Uten tale- og stemmerett:

Lillian Therese Dybedahl Østfold Historielags sekretariat, Kjell Karlsen, Meldingsbladets redaktør og Kirsten Wiik, observatør fra Moss Historielag.

Sak 2 Konstituering av årsmøtet – godkjenning av innkalling og sakliste:

Østfold Historielags formann Marit Egeberg Krog stod for konstitueringen.

a. Innkallingen

Enstemmig godkjent

b. Saklisten

Enstemmig godkjent

Sak 3 Valg av møteleder og referent

Til møteleder ble foreslått og enstemmig valgt Barbro Kvaal.

Til referent ble foreslått og enstemmig valgt Ragnar Dahl og Lillian Therese Dybedahl.

Sak 4 Valg av 2 til å underskrive protokollen

Det ble foreslått og enstemmig vedtatt:

Jorun Garseg, Eidsberg Historielag, Tor Sørbrøden, Berg, Rokke og Asak Historielag skal undertegne protokollen for 2006.

Sak 5 Årsberetningen 2005:

Årsberetningen for 2005 var utsendt på forhånd og ble gjennomgått av møteleder Barbro Kvaal. Beretningen ble tatt til etterretning.

Imidlertid hadde Onsøy Historielag ved Bjørn Enger spørsmål om hvorfor det tok så lang tid å få innlagt data på digitalarkivet ved gjennomgåelse av Kilderegistreringskomiteens årsberetning. Imidlertid berører dette ikke innholdet i Østfold Historielags årsberetning. Bjørn Enger ble oppfordret å ta kontakt med Kilderegistreringskomiteen senere.

Sak 6 Årsregnskap 2005:

Regnskapet for 2005 ble framlagt av formann Marit Egeberg Krog i kasserer Harald Thoresen fravær. Hun refererte regnskapet som er lagt fram for styret og revidert.

Revisorberetningen ble opplest av møteleder Barbro Kvaal.

Det framkom ingen bemerkninger til regnskapet som ble enstemmig vedtatt.

Driftsresultatet viste et overskudd på kr. 15.999,-, og sum eiendeler pr. 31.12.05 kr 383.462,89. Spørsmål fra Onsøy om avkastning på innskudd i Avanse Rentefondet. Dette var for 2005 kr 1 635,36. Regnskapet er presentert som for 2005 og tidligere år.

Inngående saldo ble etterlyst av Eidsberg.

Sak 7 Årsplan for 2006

ble gjennomgått og kommentert av formann Marit Egeberg Krog.

1. Meldingsbladet. Fra i år grunnet økning i porto 2 ganger. Fra 2006 har porto økt fra kr. 12.000,- til 18.000,-. Det bør utredes om meldingsbladet bør komme ut i annen form nå medlemmene på annen måte. Forslagene fra forsamlingen var ganske entydige om at tidene å se på dette i vår nå etter hvert digitaliserte verden kan finne andre og like gode tilbud til medlemmene. Meldingsbladet ligger jo på internett og er tilgjengelig allerede fra i dag lørdag 18.03.06. Flere foreslo at meldingsbladet og informasjon kunne sendes til medlemmene som E-post. Det ble foreslått at Østfold Historielags styre skal nedsette en hurtig arbeidende komité, som utreder dette spørsmålet. Samtidig skal denne komiteen se på utredning rundt ektefelle, samboer, familiemedlemskap og multimedlemskap i Østfold Historielag. Dette kom fram under debatt om økt kontingent. Forsamlingen ble enig om ett tiltak etter noen diskusjon. Votering over ett vedtak som enstemmig ble godkjent.

Vedtak: En hurtigarbeidende komité nedsettes med 3 medlemmer fra lokallagene og 2 medlemmer fra Østfold Historielags styre som skal utrede:

1. Meldingsbladet distribusjon og form i framtiden (drøftes snarest).
2. Østfold Historielags medlemstall, alle lokallagene tilknyttet Østfold Historielag med medlemmer, ektefeller, samboere og multimedlemmer (drøftes i noe lengre tidsramme).
2. **Wiwar** skal ut med 2 nummer i 2006.
3. **Runar** skal ut med 2 nummer i 2006.
4. **Ættehistoriekomiteen**
 - a. Møte på Ørje lørdag 25. mars kl. 11.00
Värmlands Släktsforskarförening er spesielt innbudt og tar med blant annet databasene med «Sveriges befolkning 1890, 1970 og 1980», samt «Döde i Sverige 1947-2003».
 - Per-Øivind Sandberg holder foredraget «Kilde til personalhistorisk forskning for svensk-norske grenseboere». Han er statsarkivar ved Statsarkivet i Hamar.
 - b. Slektsforskerdagen i oktober 2006

5. Kilderegistreringskomiteen

a. Fortsette arbeidet med matrikkelen 1723.

b. I samarbeid med DIS Østfold arbeide med transkribering og legge ut på Digitalarkivet alle kirkebøkene i Østfold.

Onsøys delegater kom nok engang med spørsmål om at det har tatt ca. 1 år og data fra Onsøy kirkebøker har ikke kommet ut på digitalarkivet ennå. Onsøy ble anmodet å henvende seg til komiteen i den saken, da dette er kun en orientering til årsmøtet.

6. Oppmerkings- og stedsnavnskomiteen.

a. Videreføre assistanse med stedsnavninnsamling for de lag som fortsatt ønsker og har behov for dette, – komiteen besøker gjerne lagene i den forbindelse.

b. Temakveld i september/oktober. Ønsker innspill fra lagene om emner.

7. Kulturminnekomiteen

Fortsette arbeidet med å få alle lokallagene til å opprette egne kulturminnekomiteer i sine egne kommuner/nærrområder.

Komiteen kan komme ut til lagene å informere om dette arbeidet.

8. Vårvandring søndag 21. mai – Rakkestad.

I samarbeid med Rakkestad Historielag – til Sandbekk Mølle og Haugesetra

Erik Kultorp orienterte kort om vandringen og at det blir oppsatte busser fra sentral parkering, slik at det skal kunne avvikles uten trafikkaos i området. Noe forsamlingen synes var forståelig og greit.

9. Høstvandring søndag 27. august 2006 – Hankø

Ragnar Dahl har her tatt kontaktene og forberedelsene er godt i gang.

10. Kulturminnedagen 10. september. Tema: Steder for ankomst og avreise.

Samarbeid med lokallagene og Fortidsminneforeningen.

11. Tillitsmannsmøte – oktober/november 2006 uke 43**12. Bokpris 2006.** Nedsettelse av Bokkomité etter retningslinjene som er vedtatt.**13. Fortsette samarbeid med Fortidsminneforeningen.****14. Salg av publikasjoner** som tidligere.**15. Nye hjemmesider.** Er lagt inn men mangler noe mer data. Meldingsbladet er tilgjengelig fra i dag og kontakt med Østfold Historielag og e-post fungerer. Bilder og øvrig informasjon legges inn løpende. Linker til Østfold Historielags lokallag vil bli lagt inn. (Viser her til Eigill Tangens orientering mot slutten av årsmøtet).**16. Årsmøte i mars 2007.****17. Lage liste over mulige foredragsholdere.****Sak 8 Fastsettelse av kontingenten for 2007.**

Styret hadde fremmet et endringsforslag til kr. 25,- pr. medlem, men frafalt dette etter en lang debatt og etter at Østfold Historielags styre drøftet saken i en liten pause.

Kontingenten er uendret fra tidligere år.

Lagenes kontingent til fylkeslaget for 2007 ble enstemmig fastsatt til Kr. 20,- pr. medlem som på årsmøtet i 2004(for 2005) og 2005(for 2006).

Sak 9 Onsøy Historielag: Ad kontingent for familiemedlemmer.

Det ble fra Onsøy Historielags delegater redegjort for som det innkomne brev i sin helhet. Lokallaget ønsker fremdeles ikke å betale for familiemedlemmer til Østfold Historielag. Som de ber om i brevet at Østfold Historielag da må ekskludere dem. Imidlertid har ikke Østfold Historielags styre ønske om dette, men imøteser et årsmøtevedtak på denne saken. Etter en lang debatt kom årsmøtet fram til følgende forslag til vedtak.

Vedtak det voteres over:

Alle lokallag i Østfold Historielag må betale likt. Årsmøtevedtakene fra 2004 og 2005 med kr. 20,- pr. medlem gjeldende kontingent til Østfold Historielag for henholdsvis 2005 og 2006.

Onsøy Historielag må betale det resterende for 2005 kr 1.240,- de ikke har innbetalt.

(Onsøy Historielag har innbetalt kr 6.800,- for 2005)

Vedtatt mot 4 stemmer.

Sak 10 Valg:

Valgkomiteens formann Lars Egeberg fikk først ordet til å redegjøre for valgkomiteens innstilling. Den var ikke utsendt på forhånd. Innstillingen var hovedsakelig fra valgkomiteen, med tillegg fra Østfold Historielags styre med forslag på et medlem til valgkomiteen, Anne Sofie Hoff, Spydeberg.

Styret i Østfold Historielag 2006 består av:

Formann: Marit Egeberg Krog, Marker (1 år) gjenvalg,

Aslaug Barfelt: (ikke på valg)

Harald Thoresen (ikke på valg)

Erik Kulltorp (ikke på valg)

Karen Helene Brødholt, Hobøl, gjenvalg 2år

Jarle Heed, Idd og Enningdalen, gjenvalg 2år

Gunnar Halstvedt, Askim, ny 2 år

Barbro Kvaal hadde frasagt seg gjenvalg.

3 varamedlemmer til styret for 1 år i rekkefølge:

1. Ragnar Dahl, Borge og Torsnes, gjenvalg

2. Johnny Bergersen, Eidsberg, gjenvalg

3. Gerd Fagerhøi, direktemedlem, gjenvalg

Kilderegistreringskomité:

Leder for 1 år: Tor Vinje, Moss, gjenvalg

2 medlemmer for 2 år:

Lillian Therese Dybedahl, Tune, gjenvalg
Solveig F. Krog, Marker, ny
Randi Kristin Krogh hadde frasagt seg gjenvalg

Ætthehistoriekomité:

Leder for 1 år: Randi Kristin Krogh, Marker, gjenvalg
2 medlemmer for 2 år:
Tove Lisbeth Karlsen, Spydeberg, gjenvalg
Lisbeth Buskoven, Kråkerøy, ny
Solveig F. Krog hadde frasagt seg gjenvalg

Oppmerking- og Stedsnavnkomité:

Leder for 1 år: Roy Heyerdahl, Marker, gjenvalg
2 medlemmer for 2 år:
Ole Vister, Eidsberg, gjenvalg
Øystein Grøvle, Spydeberg, gjenvalg

Redaksjonskomité Wiwar:

Leder for 1 år: Finn Aarum, Askim, gjenvalg
2 medlemmer, 1 varamedlem for 2 år:
Henry Rogstad, Spydeberg, gjenvalg
Jens Bakke Idd og Enningdalen, gjenvalg
Varamedlem: Barbro Kvaal, Marker, ny

Redaksjonskomité Runar:

Leder for 1 år: Marius Hellerud, Trøgstad, gjenvalg

Revisorer: revisor for 1 år:

Roar Wilhelmsen Borge og Torsnes, gjenvalg
Reidar Gundelsby, Rakkestad, gjenvalg

Valgkomité:

Leder: Ola Jonassen, Sarpsborg For 1 år
Lisbeth Buskoven, Kråkerøy For 2 år
Anne Sofie Hoff, Spydeberg For 3 år (forslag fra ØHs styre)

Valgene skjedde med akklamasjon, og helt i tråd med valgkomiteens og styrets innstilling.

Etter at valgene var foretatt var også den formelle delen av årsmøtet over og formann ønsket spesielt det nye styremedlemmet Gunnar Halstvedt, Askim velkommen.

Eigill Tangen, Råde orienterte om våre nye nettsider. Adressene og hensik-

ten med gode nettsider (www.ostfoldhistorielag.no) for lagets framtidige eksistens i en digital verden. Det er lagt inn meldingsbladet 1/06 og annen informasjon kommer inn fortløpende. Kartmaterialet som Sivesind og Hetmann hentet i København er skannet og fire kart legges ut. Arbeidsplan 2006 Årsmelding 2005 og annen informasjon oppdateres etter hvert. Styremedlemmer og komitémedlemmenes navn legges ut etter årsmøtet 2006.

Årsmøtet ble hevet kl. 12.30 og det ble en reise ut til Alby Gård med utstilling av Heyerdahl på Galleri F15 og 80-års-jubileumslunch og utdeling av Bokprisene.

Ved protokollen

Lillian Therese Dybedahl
referent

Ragnar Dahl
referent

Barbro Kvaal
møteleder

Jorun Garseg/sign

Tor Sørbrøden/sign.

På vegne av vertslaget ønsket formann i Moss Ættehistorielag, Tor Vinje velkommen. Formann i Østfold Historielag, Marit Egeberg Krog ønsket delegatene velkommen til årsmøtet og fremhevet at dette var et virkelig jubileumsår. Østfold Historielags 80-års-jubileum, Meldingsbladet har 30-års-jubileum og ikke minst er vårt slektsforskningsblad Runar 25 år. Dette er mye å feire. Moss by- og Industri-museum ved Torill Wyller orienterte om litt om forhistorien til bygningen, Kloster Mølle (Navn fra middelalderen 1100–1200) som vi var i. Det var Sivesind som i sin tid tok kontakt med Riksantikvaren og fikk de lokale politikerne i Moss kommune på banen til bevaring av hele Møllebyen. Arkitektonisk lik andre møller i Nord Europa fra samme tid med bærebjelker i tre og tegl. Det har vært industrivirksomhet her helt fra middelalderen, med bl.a. Moss Jernverk og Moss glassverk. Restaureringen og bevaringen er gitt et fokus på 1900-tallet. Transitturbinen til kverna nede er spesiell. Det er laget film om mølleindustrien og papirindustrien og bøker med informasjon om bl.a. Antons karosseri og Brennevinsindustrien med akevitten Morsa 1833. De har også to filmer til salg med bilder fra 1947 og framover. Filma materialet er innsamlet hovedsakelig fra private. Østfold Historielags formann Marit Egeberg Krog fikk overrakt bøker som gave fra Torill Wyller. Nils Bjørnebekk fortalte om historikken til vannverket og Moss by med ledningsnett fra 1795, utviklingen og hendelser rundt bybrannen i 1858. Etter denne flotte innledningen kunne Østfold Historielag ta fatt på dagens årsmøteforhandlinger for 2006.

Berg, Rokke og Asak historielag 2005

Utdrag

Styret

Leder Tor Sørbrøden, nestleder Trygve Simensen, kass. Anne Marit Thorby, sekr. Nils Ola Østby og styremedl. Nils Martin Mosen. Det er avholdt 7 styremøter og behandlet 31 saker. Laget har 113 medlemmer. Medl. av styret har deltatt på Østfold Historielags årsmøte og tillitsmannsmøtet på Prestebakke. Det har vært forhandlet med Rokke bygdelag om leie av lokaler på Rokke skole, slik at laget inntil videre har sine styremøter der. Styret har sagt seg villige til å rydde og vedlikeholde pilegrimsveien fra Berg kirke til Skjeberg på visse vilkår. Styret har satt i stand og montert en hestevandring på Bergtun. Vandringen er senere gitt som gave til Halden historiske Samlinger. Styret har påtatt seg utgivelse av Trygve Minges manuskript om gårdsbrukene i Berg, Rokke og Asak. Videre arbeides det med registreringer av husmannsplasser i Berg. Historielaget har gjennomført/ medvirket i følgende arrangementer i 2005:

- Søndag 22. mai deltok ca. 80 personer på historielagets vårvandring til Børsåsen og gamle Svinesund. Freddy Fagerholt fortalte om bygdeborgen på Børsåsen
På Gamle Svinesund tok Mogens Skovborg imot og fortalte om det gamle ferjestedet og om restaureringen av bygningen.
- Onsdag 25. mai deltok historielaget ved avduking av informasjonstavler i Vadet. Informasjon om laget og aktivitetsplanen for resten av året ble delt ut.
Det ble også vist redskap til is-skjæring.
- Søndag 14. august ble Bergtunstevnet arrangert.
Historielagets formann Tor Sørbrøden var leder for arrangementskomiteen.
Det ble arbeidet mye med å få satt opp en hestevandring, som ble vist i drift.
Stevnet må betegnes som svært vellykket med over 1000 besøkende.
- Søndag 4. september møttes ca. 120 historieinteresserte fra hele Østfold på Svinesund. Historielaget arrangerte da Østfold historielags høstvandring. Turen gikk først opp til Hjelmkollen hvor Frank Kiel Jakobsen fortalte om forsvarsanleggene og spenningen mellom Norge og Sverige i årene før unionsoppløsningen i 1905.
Etter foredraget var det tid til å nyte mat, drikke og utsikt over Ringdalsfjorden i flott høstvær. Siste del av vandringen var viet Gamle Svinesund tollsted hvor Mogens Skovborg var vert. Han orienterte om stedet og istandsettingen av huset etter sterkt forfall i mange år. Det var siden god tid til å vandre rundt i huset.
- Tirsdag 18. oktober arrangerte historielaget i samarbeid med menighetsrådet i Berg et møte i Berg kirke om reformasjonen. Ca 120 møtte opp for å høre professor Arne Bugge Amundsen fortelle om reformasjonens virkning for Norge.
Spørrelysten var stor etter foredraget.
- Tirsdag 29. november ble årets julemøte holdt på BUA på Sørbrøden gård. Påmeldingen var stor, og da det var plass til 50 kunne de 10 sist påmeldte dessverre ikke komme med.
Svein Norheim fortalte om byggeskikker for hundre år siden.
Snitter, kaffe og kaker ble nydt i hyggelig samvær. Utlodning avsluttet møtet.

Marker Historielag

Utdrag

Styret har bestått av: formann Marit Egeberg Krog, nestformann og sekretær Randi Kristin Krogh, kasserer Aslaug Nysterud, styremedlemmer Alf Volen, Bjørg Sukken Hansson og Ragnar Sønstegaard. Varamenn Solveig Falkenberg Krog og Inger Marie Håkås.

Virksomheten

Det er blitt avholdt 6 styremøter. Medlemstallet er 143 – en økning på 51.

Møter

Etter årsmøtet i februar fortalte Øistein Grøvle om Tirsdagsklubben i Spydeberg og hva de gjør der. Det ga oss mange ideer og vi håper kan komme i gang med noe tilsvarende.

I januar medlemsmøte på Bruket, – vi hadde fellesmøte med Kanalmuseet og det var ca. 90 stk som kom for å høre Grete B. Nilsen fortelle om forsvarsverkene anno 1905. Rømskog og Aremark Historielag var invitert.

I mai hadde vi besøk av Jens Bakke fra Idd og Enningdalen Historielag. Han fortalte om registreringen som var gjort på Idd kirkegård og hvordan de hadde gått fram. Det var både til inspirasjon og til god hjelp for oss, da vi har begynt å registrere våre kirkegårder. J.P. Våler og Roald Opsahl viste noen av bildene som er tatt av gravsteinene i Rødenes.

I november hadde vi møte hvor vi presenterte Årsskrift 2005 – med tittelen: Kvinnens arbeid 1905 – 2005.

Byvandring: Vi hadde «Byvandring» gjennom Storgaten i høst og det var ca. 50 med på turen. Tok for oss temahefte om handel i Ørje og det ga stor respons. Kunne vel skrevet et nytt hefte av alt det vi fikk høre på denne turen. Men alt egner seg vel kanskje ikke på trykk, men det var en fin tur selv om det blåste og var surt. Det blir ny tur i år, for vi kom ikke lenger enn fra Slusene til Murgården

Slusefestivalen: Vi hadde åpent i Bryggerhuset på Bruksområde under Slusefestivalen og det var mange som kom innom for å se på det vi har der. Det vekker mange minner blant folk flest.

Kirkegårdene: Vi hadde kirkegårdsvandring i Rødenes i våres og det var ca.20-25 med. Vi har registrert gravsteinene i Rødenes og er snart ferdig på i Øymark og på Klund.

Vårvandring: Vi stod som medarrangør av Ø. H's vårvandring sammen med Østfold Historielag og Fortidsminneforeningen.

Medlemsverving: Vi hadde en runde med medlemsverving i våres og fikk ca. 50 nye medlemmer.

Veier – turmarsjer: Ragnhild og Henry Iversen har ryddet en god del av «Kir-

keveien» i Øymark. Vi har fått kr. 5.000,- fra kommunen til dette arbeidet, – som fortsetter i 2006.

I forbindelse med 100-års markering for unionsoppløsningen, stod historielaget som arrangør av «Hundreårsmarsjen» sammen med Rødnes IL.

Publikasjoner. Årets årsskrift var viet kvinner. Kvinner som alle på sin måte har bidratt til utviklingen av bygda vår de siste hundre årene. Dette var vårt bidrag i forbindelse med markeringen av unionsoppløsningen.

Kommandantboligen: Vi er nå vel installert sammen med fotoklubben og Radio 5 Grenseradioen. Her har vi kontor, møtelokaler og lager.

Foto/Marker Fotohistoriske Forum. Sammen med Marker Fotoklubb er vi i gang med å samle inne bilder/foto fra bygda. Vårt håp er at vi etter hvert får et unikt billedarkiv her i bygda – som alle kan ha glede av.

Rømskog Historielag

Styret har bestått av:

Inger Johanne Taraldrud, leder, Nils Nilssen, sekretær, Tove Kristin Gjemble Aarstad, kasserer, Torild Tukun og Inger Ramberg, styremedlemmer.

Guri Lindaas og Frank Olsen, varamedlemmer.

Siden forrige årsmøte har vi hatt 3 styremøter.

Vi hadde også et åpent møte den 11. mai der Åsmund Svendsen holdt foredrag som han kalte «Grasrotfølelser ved grensen i 1905».

Høstmøtet var den 17. november der Dagfinn Lunner kåserte om Tertitten. Her møtte ca. 40 personer fram og fikk høre et bra foredrag.

Den 28. august var det tid for høstvandring. Vi gikk Kjørkeveien østover fra Sandviksand til Bjørkedalen og Bøseterveien vestover igjen. Noen personer gikk helt til Langebekk. Mellom 40 og 50 personer deltok på deler av eller hele turen.

Arbeidet med bygdeboka går framover, så nå regner vi med at første bind blir trykket i løpet av dette året.

På Kurøen er Johs. Ramberg i god gang med å systematisere de gamle småredskapene, og en del av dem er hengt opp i fjøset.

Frank Olsen og Nils Nilssen har sett over de gamle hesteredskapene som er gitt til Kurøen. Her bør det tas en dugnad til våren der en del enten blir kastet eller gitt tilbake til giverne evt. andre interesserte. Det er mange ganske like eksemplarer. Det som skal være på Kurøen bør vi få stilt ut ordentlig.

Fredrikstad Historielag

Styret: Gro Hjelle – leder, Enok Stene – kasserer, Anne Marie Sandhaug – sekretær, Svein Skahjem – styremedlem, Edgar Borgersen – styremedlem, Eva Frølich – varamedlem, Øistein Kristiansen – varamedlem, Ragnar Øverli – varamedlem.

Da Enok Stene er mye bortreist, har Ragnar Øverli overtatt kassererfunksjonen. Det har i 2005 avholdt 7 styremøter, 1 årsmøte, 6 medlemsmøter og 1 søndagstur.

Møter:

Årsmøtet ble avholdt 10. februar i Donkejongården, med bra fremmøte. Årsberetning og valg av nytt styre forløp greit. Etter årsmøtet holdt Svein Skahjem og Bjørn Frostad et lysbildeforedrag som de kalte «*Fredrikstad-marka med nye briller*» på bakgrunn av de for tiden arbeider med å lage en bok om Fredrikstad-marka.

På medlemsmøte 7.april var det Lars Ole Klavestad som kåserte om «Fornminner som kunst i landskapet – en historisk reise i kulturlandskapet rundt Oslofjorden. Lars Ole tok oss med – gjennom lysbilder og fortelling – til Båhuslen, Østfold og Vestfold – fra Tanum i vest til Nevlunghavn i øst for å vise oss kunst i landskapet, og viste oss helleristninger, stensettinger og gravminner.

Den 4. september arrangerte vi tur i Fredrikstad-marka.

Svein Skahjem ledet turen til Gunnerød, Slærød og Leiret, og deltagertallet var stort.

29. september arrangerte vi medlemsmøte i våre nye lokaler på Isegran, og tema var «Hva har skjedd i historielaget siden i fjor høst»?

En oppfølging/samtale rundt møtet vi hadde høsten 2004, hvor vi bl.a. prøvde å sette i gang forskjellige gruppeaktiviteter.

I anledning nye lokaler på Isegran, var Tove Thøgersen – leder av Fredrikstad museum kveldens innleder.

20. oktober var det medlemsmøte i Donkejongården hvor Odd Løkkevik holdt et interessant lysbildeforedrag om Tegleverksindustrien i Fredrikstad.

10.november arrangerte vi omvisning i BYARKIVET i Fredrikstad, og Kjell Antonsen, som er arkivar der, guide oss rundt. 8.desember

Julemøte i Kirkestua ved Gamle Glemmen Kirke.

Kolbjørn Eggen holdt foredrag Drakenberg, og det var også anledning til å kjøpe boka som er gitt ut om ham.

Samarbeid med andre historielag

På bakgrunn av vårt møte i 2004 med tema Hva vil vi med historielaget, har snøballen begynt å rulle, og i januar 2005 mottok vi et brev fra Kråkerøy historielag som inviterte til samarbeid, samt en felles henvendelse til alle historielag i Østfold med spørsmålet «Hva vil vi med historielagene». Dette avstedkom et møte på Elingaard den 14.mars 2005, med representanter for Onsøy, Borge, Kråkerøy og Fredrik-

stad historielag. Her ble det enighet om å samarbeide om bl.a. foredragsholdere, medlemsmøter, turer, et sted å være, fremstøt mot kommunen bl.a.

Forslag om å stifte et samarbeidsutvalg for historielagene i Fredrikstad-distriktet ble vedtatt. En person fra hvert styre utarbeider en strategi.

Eget lokale

Våren 2005 fikk vi en henvendelse fra Kråkerøy historielag, som hadde fått et tilbud fra Fredrikstad museum om å benytte lokalene i 2.etasje på Galeien.

Hjemmeside

Historielaget har siden 2004 hatt sin egen hjemmeside på internett. Denne er godt besøkt, og skaffer oss stadig nye medlemmer.

Etterlysning etter bok fra 50-tallet

Jeg er på jakt etter en bok fra 1950-tallet (ikke senere enn 1957).
Alle bedrifter i Rygge Forfatter/Utgiver ukjent.

Har hatt artikkel om slektsgården
på Rygge flyplassens område i Rygiof 2005.
Skal skrive om sagbruk i Rygge og ville gjerne
hatt den som en av kildene.

Har forsøkt «alt», dvs. ringt biblioteket, fylkesbiblioteket,
kontakt historielag og ØH.

Etterlysning etter bok fra 50-tallet

Jeg er på jakt etter en bok fra 1950-tallet (ikke senere enn 1957).
Alle bedrifter i Rygge. Forfatter/Utgiver ukjent.

Kontakt Martha Utne Sogn,
Ørneveien 83, 1640 RÅDE Tlf.: 69 28 54 27

NYE BØKER

Middelalderbrev – om folk, gårder og kirkeliv Belyst gjennom brever fra 1210 til 1583

*Norges eldste bevarte brev på norsk språk er sendt
til hobølingene eller morsdølene i Østfold?*

Avsenderen var kong Phillipus og året var 1210.

Foranledningen til brevet var at «morsdølene» nektet munkene på Hovedøya kloster å ta i bruk et område under gården Asper i Follo som de hadde fått av kong Inge. Dette brevet innleder boka med og om Middelalderbrev. Gjennom brev fra 1210 til 1583 med tilknytning til Hobøl, får vi lære litt om folk, gårder, samfunn, kirke- og fromhetsliv. Det er ikke de storslagne historiene som fortelles, men her er en rekke detaljer som gir oss innblikk i samfunnsforholdene i Middelalderen. Vi lærer mennesker å kjenne fra Follo, Oslo, Østfold m.m Vi er inne i Halvardskirka i Oslo og møter den kjente biskop Øystein, vi får høre vitnesbyrd fra mennesker i tiden under Svartedauen, og vi følger mennesker som må gjøre opp for seg etter å ha levet i hor.

Adresse til komiteene

Kilderegistreringskomiteen: Tor Vinje, Posthornet 9, 1519 Moss.
Tlf: 69 27 57 01, mobil: 913 48 066 – tvin@online.no

Oppmerking – og stedsnavnkomiteen: Roy Heyerdahl, Skogveien 12, 1870 Ørje
Tlf: 69 81 12 52, mobil: 926 40 440 – royheyerdahl@marker.kommune.no

Ættehistoriekomiteen: Randi Kristin Krogh, Aasmundrud, 1870 Ørje.
Tlf: 69 81 41 15, mobil: 913 34 336 – randik@halden.net

Kulturminnekomiteen: Erik Rønning Johansen, Ørneveien 5, 1640 RÅDE
Tlf: 69 28 50 19, mobil: 911 38 297 – erik.ronningjohansen@contiga.no

RUNAR/WIWAR – se baksiden

Vi blir ofte imponert når vi ser på gjenstander og hus som er 500 til 800 år gamle. Like imponerende er at vi har skrevne kilder som er nesten like gamle. Her er brev med tilknytning til de første prestene og til mennesker på de fleste gårdene i Hobøl. Her får du lære flere av dem å kjenne ved navn. Bak i boka er det satt opp oversikt over alle kvinne- og mansnavn som er nevnt og alle gårdsnavn som brevene er knyttet opp til. For de som vil lære mer om slekt og gårdshistorie blir dette en viktig kilde. Helt siden 1847 har det vært arbeidet med å få gamle brev eller diplomer trykt. Diplomene er for det meste offentlige dokumenter som skjøter og kontrakter, dommer, forlikspapirer, testamenter og gavebrev m.m. Diplomatarium Norvegicum omfatter nå 22 bind og inneholder over 20.000 brev. Vi har funnet fram og oversatt ca 100 brev med tilknytning til Hobøl.

Hobøl Historielag står bak utgivelsen av Middelalderbrev. Einar Lundeby som er professor emeritus i nordiske språk, har oversatt alle brevene fra original tekst og skrevet fagartikler. Asbjørn Hjorthaug har funnet fram til alle brevene og redigert boka. Boka er på 224 sider og koster kr 250,00.

Den kan du få kjøpe ved å kontakte:

Asbjørn Hjorthaug, Rugdeveien 3, 1823 Knapstad, mob. 99 218 203
e-post: asbj.hjorthaug@c2i.net

Lars Aslak Egeberg, Gaupefaret 41, 1823 Knapstad, mob. 90 146 270
e-post: larsa.egeberg@c2i.net

Den vil også bli lagt ut i lokale bokhandlere.

Om hvorfor kirkegodset i Oslo stift vokste så sterkt fram til 1400-tallet

Bokmeldinger av: Dag-Ivar Rognerød

Middelalderkirkene i Østfold er mange, og de best bevarte av dem, som Rygge og Råde, gir ennå et godt bilde av 1100-tallets praktutfoldelse. Kirken ble en mektig samfunnsinstitusjon, uttrykt ved at det her for første gang ble oppført store bygg i stein og kalk på våre trakter, og vanligvis på gårdsgrunn. Kirken ble en mektig jordeier også etterhvert. Kirkegodset under katolsk tid vokste i omfang, men hva var motivene bak overdragelsene, og virkningene av tilegnelsen? Hvem sto for overdragelsene? Slike spørsmål tar en ny svensk doktoravhandling tak i, og det handler om norsk middelalderhistorie. For første gang diskuteres og undersøkes forholdene

i et helt bispedømme, nemlig Oslo og Hamar stift under middelalderen – fra Telemark i vest, Hamar i nord, og ned til Hisingen i sørøst, et kollosalt område under flere århundrer. I en ny doktoravhandling fra Göteborgs Universitet, som ble holdt i desember i fjor, tar doktoranden Anders Emanuelsson fra Svansund i Bohuslän tak i store spørsmål som har vært debattert i norsk historie, og gir nye svar som løfter debatten til et høyere plan, med nyanserte resultater verdt å merke seg. Tydeligst i dette mangesidige studiet er det utfallet at kirken satt igjen med over 40% av alt jordegods på 1400-tallet. Analysen tar utgangspunkt i biskop Eysteins berømte Røde bok fra like før år 1400, som en hovedkilde for videre analyse. Der var alt jordegods forsøkt registrert, og det gir grunnlag for nøyere studier av endringer i 247 kirkesogn, 3 klostre og mange bykirker de nærmeste par-tre generasjoner før 1400. Her har Emanuelsson best data, og kan finanalysere etter sosial gruppe, for øvrig sannsynliggjør han på ulike måter utviklinga også tidligere, bla med henvisninger til fysisk kirkebygging. Materialet han har funnet gjengis på oversiktlige kart og i illustrerende talloppstillinger.

Noen av oss vil mene at slik grenseoverskridende forskning ut fra faglig substansiell synsvinkel, skulle være en selvfølge i historiefaget, uavhengig av landegrenser. Merkelig nok er at bidragene sjeldne, ja forhistorien fikk utestå da Oslo bispedømme utga «jubileumsbok» på 70-tallet. Det ergrer man seg over ennå i Anbyterforum/Svenske släktsforskare på nettet, der kilde spørsmål debatteres. Ekstra interessant blir det når bidrag dukker opp fra et landskap med så blandet fortid som Båhuslen, og når svarene som framkommer har vesentlig betydning for oppfatningen om vår middelalderhistorie. Emanuelsson tegner et nyansert bilde, kongens antatt ledende rolle må nedtones, mens aristokratiets, fremst det geistliges, framheves, og det verdslige aristokratiet får hovedrollen i overføringa av gods til sognekirkene. De sjøleiene (stor)bønder hadde en viktig rolle i mindre skala. Men motytelsen? Det var en forventning om varig, helst «evig sjelefred», ved bønner og sjelemesse for arvelater i årrekke etter døden. – Med referanse til bisp Jens Nilsøns liv og virke 200 år etter; ved overgang til Reformasjonen forsvant den rike tilførsel av gaver fra sosiale omgivelser, for nå var alt lagt i Kongens hånd!

Anders Emanuelsson. *Kyrkojorden och dess ursprung – Oslo biskopsdöme perioden ca. 1000 – ca 1400*. Göteborg, 2005. 339 s. Göteborgs Universitet, Dissertationer, 44 – ISBN 91-88614-54-9. Kan bestilles direkte fra forf., Högavägen

Biskop Jens Nilssons latinske skrifter

Bisp Jens Nilssøn har blitt en kjendis blant historie- og kulturbevisste i den del av Oslo stift fra middelalderen, som i våre dager fordeler seg på nabolandskapene Østfold og Bohuslän. Det har sin bakgrunn i nyere utgivelser av hans visitasreiser i regionen sist på 1500-tallet. Historiker Yngvar Nilsen redigerte og utga dette verdifulle materialet først i 1885, og i et ellers svært kildefattig 1500-tall ruver bispens nedtegnelser monumentalt som tidsbilde. I 1917 utkom så biskopens morsmålsprekener, samlet av kirkehistorikerne Brandrud og Kolsrud. Dette kompletterte den kunnskapsrike prelats samlede bidrag – på dansk språk. Men også på latin fantes noe på lager. Sist i året 2004 utkom den salige biskops latinske skrifter, og det komplett, behørig oversatt og tekstkritisk kommentert så det holder. Et fagteam, ledet av professor Egil Kraggerud (1969-2002), professor i klassisk filologi ved Universitetet i Oslo, står bak arbeidet med boka. I det unike miljøet omkring skolen i Oslo, der Nilssøn utfoldet seg i sin tid – Oslohumanistene – sto latinen sentralt. At dette var lærespråket bare noen årtier etter Reformasjonen, viser at internasjonale kunnskapsbånd ikke var revet av, tross bruddet med Pavekirken i Rom. En forbindelse gikk til Universitetet i Rostock, en annen til astronom Tyco Brahe ved stjerneobservatoriet på øya Hven i Øresund, der Jens var innom. Dermed ser man også at humanismen hadde et spillerom blant de lærde. Men bokutgivelser fantes det ikke rom for i den fjerne provins Norge, og norsk språk var det satt sluttstrek for. Oppe i alt forfall og frafall, avhengig av ståsted, sto Jens Nilssøn framskutt; alt tyder på at menighetene i Østfold gjemte sine gamle helgenbilder for denne nidkjære lutheraner, ellers hadde det ikke vært stort igjen å finne i kirkene. Hans bidrag var utvilsomt å fremme kirkens og skolens sak, og i dogmatisk rettroenhet. Men til det lærde studiefeltet hørte også en nysgjerrighet på hva som rørte seg i verdensrom, natur og sjel. Det uttrykkes i «Om den illevarslende kometen som viste seg i 1577 ...», som bispens fikk en bokutgiver i Rostock til å trykke samme år. I skriftet *Epideigma* frambyes en kombinert lærebok i disipliner som tros lære, planteliv geografi mv., mens det via lærde tekster stiger et biografisk, personlig og filosofisk perspektiv, ikke minst et bilde av den lærde krets, som i *Elegidion*. Et smertefullt tap av en 3-årig yndlingsdatter, og giftermål med en purung kvinne, medvirket også til det dikteriske meddelelsesbehov hos den etter hvert aldrende prelat. Tekstfortolkning og kommentarer løfter disse tekststykker til en interessevekkende helhet, enten man velger å lese alt, eller plukke ut det mest appetittelige biter, i møtet med en annerledes, og eksotisk fortid. Den solide boka inngår i serien *Skrifter i utvalg av Oslohumanistene*, og er utstyrt med alt tilhørende av noteapparat og kildetilfang. Boka bør finnes i, eller skaffes uansett gjennom ditt bibliotek, og kjøpes i bokhandlere.

Johannes Nicolai – biskop Jens Nilssøns latinske skrifter. Red. Egil Kraggerud. Oslo, 2004. Universitetsforlaget. 382s. ISBN 82-15-00318-4. Kr 399,-.

Nye medlemmer

(15.2.2005 – 10.04.2006)

ASKIM HISTORIELAG

Inger Westby Borgen, Nordbysv.11,489 OSLO, Torbjørn Greipsland, Odinsv. 5, 1811 ASKIM, Per Holm, Postboks 1091, 1803 ASKIM

FORENINGEN HALDENS MINDER

Elisabeth Giske, Ingerfjellveien 65, 1788 BERG I ØSTFOLD, Marit Gladsø, Solerødbakken 1 A, 1784 HALDEN

FREDRIKSTAD HISTORIELAG

Irene Nygård, Alvheim, Salthusvingen 12, 5107 SALHUS, May Gunn Balnes, Strøm Terr. 5, 3046 DRAMMEN, Kari Beate Linderud, Krepssensvei 5, 1665 ROLVSØY

HOBØL HISTORIELAG

Alf Danbolt, Kringsjø 1 A, 1825 TOMTER

IDD OG ENNINGDAL HISTORIELAG

Inger Lise Aarøe, Skøyen Terrasse 18, 0276 OSLO, Vigdis Ellefsrød, Ellefsrød, 1766 HALDEN, Lars-Ole Gimming, Gimming, Idd, 1793 TISTEDAL, Bjørg og Bjørn Ivar Jacobsen, Bokenes, 1796 KORNSJØ, Harald Nygaard, Øbergveien 83, 1793 TISTEDAL, Laila Puck, Asakveien 79, 1785 HALDEN, Reidun Raknerud, Paulsbo, 1796 KORNSJØ, John-Erik Sefring, Møllebakken, 1796 KORNSJØ, Per Aimar Thorne, Os Allé 14 J, 1777 HALDEN

RAKKESTAD HISTORIELAG

Ranveig og Hans Bakke, Peer Gyntsv. 46, 1890 RAKKESTAD, Berit Pedersen, Skårerveien 13, 2164 SKOGBYGDA

RYGGE HISTORIELAG

Bjørn Huseby, Parkveien 41 B, 1580 RYGGE, Reidun Huseby, Parkveien 41 B, 1580 RYGGE, Bjørn Onstad, Klosterveien 46, 1570 DILLING

SPYDEBERG HISTORIELAG

Turid og Erik Melleby, Øvre Damvei 4, 1820 SPYDEBERG

TUNE HISTORIELAG

Asbjørn Lundgård, Strandpromenaden 83 E, 1516 MOSS

VÅLER OG SVINNDAL HISTORIELAG

Jorunn og Aasmund Breivik, Ombustvedt, 1592 VÅLER I ØSTFOLD

MØTEKALENDER 2006

Berg, Rokke og Asak Historielag

- 18. juni kl. 18.00 sommervandring på Rød.
- 27. august kl. 11.00 sensomervandring til glimmer, kvarts- og feltspattgruvene i Korsetfjella.
- 17. september kl. 11.00 høstvandring, i soldatenes fotspor i området Veden skanse til Vadet.
- 28. november julemøte.

Borge og Torsnes Historielag

- Mandag 22. mai: Vårvandring i området ved Borge varde.
- Søndag 24. september: «Brøttvandring». Vi besøker gamle steinbrudd i Torsnes.
Guider Svein Åstrøm og Willy Olsen. Fremmøte ved Torsnes kirke.
- Tirsdag 24. oktober: Medlemsmøte på Roald Amundsens minde.
- Foredrag av Arne Bugge Amundsen: «Herregårdskulturen i Torsnes».
- Mandag 4. desember: Julemøte i Tøihuset Gamlebyen, Fredrikstad.
- Besøk våre nettsider for ytterligere informasjon:
<http://borgeogtorsnes.historielag.org/>

Eidsberg Historielag/Folkeborg Museum

- Slektsgranskergruppa har sine møter den første torsdag i måneden på Folkenborg Museum. Ingen møter i juli.
- 17. mai: Bekransning på Folkenborg Museum
- 8. juni: «Gammelt gårdsarbeid» for bygdens 5. klassinger på museet.
- 18. juni: Byggedag.
- 29. juli: Olsokfeiring ved Eidsberg kirke.
- 16. august: «På gjengrodde stier»
- 17. september: Barn og dyr på museet.

Idd og Enningdalen Historielag

- 18. mai kl. 19.00: Dagen derpå... Gamle Prestebakke. Besøk av apoteker Dagfinn Nome, forteller om apotekets historie gjennom århundrene.
- 23. juni kl. 18.00: Sankthansfest, Gamle Prestebakke.

Marker Historielag

- Torsdag 18. mai kl. 18.00: Ut på tur sammen med Øymark Bygdekvinneklubb.
- Tirsdag 30. mai: Kirkegårdsvandring kl. 18.00 Øymark kike.
- Tirsdag 6. juni kl. 18.00: Byvandring i Ørje.
- Onsdag 14. juni kl. 18.00: Ut på tur med Rødenes Bygdekvinneklubb.

Rakkestad Historielag

8. juni, grillfest i Mølleparken.
 14. september, medlemsmøte.
 19. oktober, medlemsmøte.
 30. november, julemøte.

Sarpsborg Historielag

Slektsforskning hver tirsdag, fremmøte kl. 18.00.

Tune Historielag

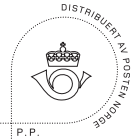
Ons	10/5	17.30	Kveldstur	Råde Bygdetun og kirke Guide Eigil Tangen
Tor	11/5	18.00	Slektsgr.treff	Tingstad
Tor	1/6	18.00	Slektsgr.treff	Tingstad
Ons	7/6	17.30	Kveldstur	Tøyhuset i Gamlebyen, Fr.stad, Guide Tom Lauritsen
Tor	22/6	18.00	Slektsgr.treff	Tingstad
Søn	20/8		Busstur	
Tor	24/8	18.00	Slektsgr. treff	Tingstad
Tor	7/9	18.00	Slektsgr.treff	Tingstad
Søn	10/9		Kulturminnedagen	
Ons	13/9	17.30	Kveldstur	
Tor	21/9	18.00	Slektsgr.treff	Tingstad
Tor	5/10	18.00	Slektsgr.treff	Tingstad
Tir	10/10	18.00	Medlemsmøte	Lande Bo og Serv.senter Opstadvfeltet v/ Linda Nordeide fra Østfold fylkeskom.
Tor	19/10	18.00	Slektsgr.treff	Tingstad
Tor	2/11	18.00	Slektsgr.treff	Tingstad
Tir	16/11	18.00	Slektsgr.treff	Tingstad
Tor	7/12	18.00	Slektsgr.treff	Tingstad
Fre	8/12	18.00	Julemøte	Lande Bo og Serv.senter

Østfold Historielag

- Søndag 21. mai kl. 11.30: Vårvandring i Rakkestad – til Sandbekk Mølle og Haugsetra – se omtale annet sted i bladet.
 Søndag 27. august kl. 12.00: Høstvandring på Hankø – se omtale annet sted i bladet.

B

NORGE

Returadresse: Østfold Historielag, Kasernegaten 47, 1632 Gamle Fredrikstad

Østfold Historielag

Kasernegaten 47,
1632 Gamle Fredrikstad
Telefon: 69 32 07 60

Fax: 69 32 07 44

Kontortid: Mandag kl. 11.00–16.00

Bankkonto: 7874 05 96704

Østfold Historielag er tilsluttet
Landslaget for lokalhistorie.

Østfold Historielags Meldingsblad:
Redaktør: Kjell Karlsen, Postboks 71,
1804 Spydeberg. Tlf. 69 83 74 45
Mobil: 930 81 466
E-post: kjdkarls@online.no

Formann: Marit Egeberg Krog,
Krog Østre, 1870 Ørje.
Tlf. 69 81 31 47 – Mobil: 932 38 990
Fax: 69 81 34 44
E-post: maekrog@yahoo.no
marit@ostfoldhistorielag.no

utkommer to ganger årlig.
Abonnement kr 100,-.
Stoff til Runar sendes til:

Marius Hellerud, Rugdeveien 8, 1555 Son,
tlf. 64 95 90 54
E-post: mariushellerud@yahoo.com

utkommer to ganger årlig.
Abonnement kr 100,-.

Stoff til Wiwar sendes til Finn Aarum, Grøn-
lundvn. 28, 1809 Askim, tlf. 69 88 49 13
E-post: finn-aar@online.no

Ø ER FYLKESLAG FOR 26 LOKALLAG:

Aremark Historielag, Gunnar Arvesen, tlf. 69 19 9434

Askim Historielag, Tor Idland, tlf. 69 88 23 21

Berg, Rokke og Asak Historielag,
Tor Sørbrøden, tlf. 69 19 31 32

Borge og Torsnes Historielag, Jon Petter Dahl, tlf. 69 34 95 62

Eidsberg Historielag, Jorun Garsæg, tlf. 69 89 22 15

Foreningen Haldens Minder,
Andreas V. Ebeltoft, tlf. 69 17 50 78

Fredrikstad Historielag,
Gro Hjelle, E-post grokaare@online.no

Hobøl Historielag, Karen H. Brødholt, tlf. 69 92 20 56

Idd og Enningdalen Historielag,
Clas Tore Jacobsen, tlf. 69 19 18 74

Kråkerøy Historielag, Harald Thoresen, tlf. 69 34 42 37

Hvaler Kulturvernforening, Jan Arntzen, tlf. 69 37 71 81

Marker Historielag, Marit Egeberg Krog, tlf. 69 81 31 47

Moss Ættehistorielag, Tor Vinje, tlf. 69 27 57 01

Rakkestad Historielag, Erik Kultorp, tlf. 69 22 20 52

Rygge Historielag, Knut Funderud, tlf. 69 26 68 18

Rømskog Historielag, Inger Johanne Taraldrud, tlf. 69 85 94 82

Råde Historielag, Dagfinn U. Larsen, tlf. 69 28 11 16

Sarpsborg Historielag, Mali Leirfall Gundersen, tlf. 69 15 45 08

Skiptvet Historielag, Yngvar Nilsen, tlf. 69 80 94 81

Skjeberg Historielag, Kjell Pettersen, tlf. 69 14 96 84

Spydeberg Historielag, Anne-Sofie Hoff, tlf. 69 83 70 13

Trøgstad Historielag, Anne Haakaas, tlf. 69 82 64 22

Tune Historielag, Aslaug Barfelt, tlf. 69 14 16 18

Varteig Historielag, Kjell Lunde, tlf. 69 13 13 03

Våler og Svinndal Historielag, Einar Pedersen,
tlf. 69 28 71 05

Østfold Historielags styre 2006

Formann: Marit Egeberg Krog,
Krog Østre, 1870 Ørje, tlf. 69 81 31 47

Nestformann: Aslaug Barfelt,
Løpervn. 13, 1715 Yven, tlf. 69 14 16 18

Sekretær: Karen Helene Brødholt,
Brekke, 1825 Tomter, tlf. 69 92 20 56

Gunnar Halstvedt,
Åslia 18, 1808 Askim, tlf. 69 88 12 66

Kasserer: Harald Thoresen,
Femdal 10, 1675 Kråkerøy, tlf. 69 34 42 37

Erik Kultorp,
Steinsveien 3, 1890 Rakkestad, tlf. 69 22 20 52

Jarle Heed,
Olav V gt. 1, 1767 Halden, mobil 90 94 59 97

1. varamedlem: Ragnar Dahl,
Torsøvn 27, 1634 Gamle Fredrikstad, tlf. 69 34 95 94

2. varamedlem: Johnny Bergersen,
Lillebyveien 7A, 1850 Mysen, tlf. 69 89 12 10

3. varamedlem: Gerd Fagerhøi,
P.B. 256, 1752 Halden, tlf. 69 18 28 89

ISSN: 0806-402X

Trykk: nr1arktrykk, Mysen, tlf. 69 89 83 00